FIL-PRIM’AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

(Sede Kostituzzjonali)

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM, it-Tlieta, 5 ta’ April, 2016

Kawża Numru 2 (Kost.)

Rik. Nru. 8/11JRM

Anthony P. **FARRUĠIA**

vs

L-ONOREVOLI PRIM MINISTRU; l-Avukat Ġenerali; il-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud u b’degriet tat-22 ta’ Mejju, 2012, l-isem inbidel għal Direttur Ġenerali VAT; u l-Kummissarju tal-Pulizija

Il-Qorti:

Reġgħet rat ir-Rikors imressaq fil-25 ta’ Frar, 2011, li bih u għar-raġunijiet hemm dettaljatament imfissra, ir-rikorrent talab li l-Qorti (a) ssib li s-subartikolu 3 tal-artikolu 83 tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta’ Malta jikser id-drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tiegħu ta’ smigħ xieraq kif imħarsa mill-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta’ Malta (aktar ’il

quddiem imsejħa "il-Kostituzzjoni"); (b) issib li s-subartikolu 3 tal-artikolu 83 tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta jikser id-drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tiegħu għal smigħ xieraq u dwar in-*ne bis in idem* kif imħarsa fl-artikolu 6 u fl-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll rispettivament tal-Konvenzjoni (Ewropeja) għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali (aktar 'il quddiem imsejħa "il-Konvenzjoni"); (ċ) issib li d-dispożizzjonijiet tal-artikoli 2, 31, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 58, 59, 67, 68 u 76 tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta safejn jirrigwardaw il-ħlas ta' penali amministrativi, u tal-artikoli 21 u 67 tal-istess Kapitolu safejn jirrigwardaw it-tħaddim ta' mgħaxijiet jiksru d-drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tiegħu dwar teħid ta' proprjeta' mingħajr kumpens xieraq kif imħarsa taħt l-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni u dwar in-*ne bis in idem* kif imħarsa bl-artikolu 4 tar-Raba' Protokoll tal-Konvenzjoni; (d) issib li x-"*short-payment penalties*" imħaddma taħt l-istess Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta jiksru d-drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tiegħu ta' tgawdija ta' ħwejġu kif imħarsa fl-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni; (e) issib li l-imsemmija "*short-payment penalties*" imħaddma taħt l-istess Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta jiksru d-drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tiegħu dwar ħarsien minn teħid ta' proprjeta' bla kumpens xieraq kif imħarsa bl-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni; (f) issib li d-dispożizzjonijiet tal-artikoli 2, 31, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 58, 59, 67, 68 u 76 tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta safejn jirrigwardaw il-ħlas ta' penali amministrativi, u tal-artikoli 21 u 67 tal-istess Kapitolu safejn jirrigwardaw it-tħaddim ta' mgħaxijiet jiksru d-drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tiegħu dwar tgawdija bla xkiel ta' ħwejġu kif imħarsa fl-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni; (ġ) tħassar jew tnaqqas l-imgħax legali u l-penali amministrattivi li l-Kummissarju intimat impona fuqu; (ħ) issib li huwa ġarrab danni minħabba l-ksur tal-jeddijiet tiegħu kif issemma qabel; (i) tagħtih kumpens xieraq u tikkundanna lill-intimati, jew lil min minnhom, iħallsu dak il-kumpens li jogħġobha tillikwida favurih; (j) issib li huwa ġarrab ksur tal-jedd tiegħu għall-ħarsien kontra priġunerija għal dejn kuntrattwali kif imħares bl-artikolu 1 tar-Raba' Protokoll tal-Konvenzjoni; (k) tħassar is-sentenzi mogħtijin kontrih mill-Qorti tal-Maġistrati ta' Malta bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali u msemmija fid-dokument mehmuż mar-Rikors tiegħu, u kif ukoll id-degrieti li bihom il-multi li kien kundannat iħallas b'dawk is-sentenzi u ma ħallasx inbidlu f'piena ta' ħabs; u (l) tagħti kull rimedju, direttiva u kumpens li jidhrilha xieraq;

Rat id-degriet tagħha tal-1 ta' Marzu, 2011, li bih qiegħdet ir-Rikors għas-smigħ tad-9 ta' Marzu, 2011, u ordnat in-notifika lill-intimati;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-intimati fit-8 ta' Marzu, 2011, li biha huma laqgħu għall-azzjoni tar-rikorrent billi, b'mod preliminari, (i) qalu li l-intimat Onorevoli Prim Ministru jmissu jinħeles milli jibqa' fil-kawża minħabba dak li jiddisponi l-artikolu 181B tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, (ii) li hemm in-nuqqas ta' interess ġuridiku tar-rikorrent li jattakka l-artikolu 83(3) tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta ladarba huwa kien ammetta l-akkużi li sarulu meta tressqu kontrih il-proċeduri kriminali quddiem il-Qorti kompetenti u wkoll għaliex huwa ma nqediex b'rimedju ordinarju li jitlob lil dik il-Qorti tagħmel riferenza kostituzzjonali meta tressaq quddiemha, u (iii) wkoll għaliex hu naqas li jinqeda b'rimedji ordinarji li kellu meta naqas li jressaq appell minn xi waħda jew aktar mis-sentenzi li ngħataw kontrih mill-Qorti li kienet sabitu ħati. Fil-mertu, laqgħu billi warrbu l-allegazzjonijiet tar-rikorrent u seħqu li t-talbiet tiegħu m'għandhomx jintlaqgħu;

Rat id-degriet tagħha tad-9 ta' Marzu, 2011, li bih ordnat li qabel kull ħaġ'oħra kellha ssir it-trattazzjoni tat-tliet eċċezzjonijiet preliminari tal-intimati u tathom żmien biex iressqu l-provi (dokumentali) tagħhom dwarhom sa qabel is-smigħ li kien imiss;

Rat is-sentenza preliminari tagħha tas-17 ta' Novembru, 2011[1], li biha u għar-raġunijiet hemm imfissra, ċaħdet l-ewwel tliet eċċezzjonijiet preliminari mressqa mill-intimati, bl-ispejjeż kontrihom, u ordnat li s-smigħ tal-kawża jitkompla bit-trattazzjoni u t-tressiq tal-provi dwar il-mertu tal-ilmenti tar-rikorrent u l-eċċezzjonijiet fil-merti dwar dawk l-ilmenti;

Semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet, magħduda dik bil-mezz tal-affidavit, u rat ukoll il-provi dokumentali li tressqu mill-imsemmija xhieda;

Rat id-degriet tagħha tal-10 ta' Ġunju, 2014[2], li bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi u tat żmien lill-partijiet biex iressqu Noti ta' Sottomissjonijiet;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mir-rikorrent fis-27 ta' Novembru, 2014[3];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-intimati fl-20 ta' Frar, 2015[4], bi tweġiba għal dik tar-rikorrent;

[1] Paġġ. 71 sa 83 tal-proċess
[2] Paġ. 950 tal-proċess
[3] Paġġ. 954 – 960 tal-proċess
[4] Paġġ. 962 – 976 tal-proċess

Semgħet it-trattazzjoni ulterjuri tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tal-5 ta' Marzu, 2015, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi r-rikorrent qiegħed jgħid li ġarrab il-ksur tal-jeddijiet tiegħu għat-tgawdija bil-kwiet ta' ħwejġu, tad-dritt għal smigħ xieraq, tad-dritt li ma jġorrx piena għal aktar minn darba għall-istess reat u għall-kumpens xieraq għat-teħid ta' ħwejġu, minħabba l-fatt li huwa kien għadda minn proċeduri kriminali meħudin kontra tiegħu għal ksur ta' obbligazzjonijiet taħt l-Att tal-1998 dwar Taxxa fuq il-Valur Miżjud[5] u mis-sejbien ta' ħtija tiegħu f'dawk il-proċeduri;

Illi għal dik l-azzjoni, l-intimati laqgħu billi, b'mod preliminari, qalu (i) li l-Prim Ministru ma kellux ikun imħarrek f'din il-kawża, (ii) li r-rikorrent m'għandux interess biex jilminta mill-artikolu 83 tal-Att ladarba huwa ammetta l-akkużi li kienu saru kontra tiegħu u billi ma nqediex bir-rimedju li kellu meta ma talabx lill-Qorti li quddiemha tressaq mixli biex tirreferi l-każ dwar l-allegati ksur ta' jedd fundamentali quddiem din il-Qorti u (iii) li naqas milli jinqeda b'rimedju ordinarju li jappella mis-sentenzi mogħtijin kontrih. Fil-mertu, laqgħu billi warrbu l-allegazzjonijiet tar-rikorrent u seħqu li t-talbiet tiegħu m'għandhomx jintlaqgħu. B'mod partikolari, u b'riferenza għat-talbiet magħmula mir-rikorrent, qalu li ma hemm l-ebda raġuni għaliex l-artikolu 83(3) tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta jitqies li jikser xi jedd fundamentali tal-persuna u lanqas ma tikkostitwixxi dispożizzjoni nieqsa mill-proporzjonalita' fit-tħaddim tagħha. Dwar il-kejl u l-imposizzjoni ta' multi u mgħaxijiet, qalu li xejn fil-liġi ma jżomm milli jkun hemm sanzjonijiet ('penalitajiet') kemm kriminali u kif ukoll amministrattivi għan-nuqqas ta' persuna li tħallas jew li tħallas f'waqtha t-taxxa minnha dovuta. Ċaħdu wkoll li l-imsemmi artikolu 83 jikser b'xi mod il-jedd għal smigħ xieraq dwar aċċess għal Qorti jew prevedibilita' tad-dritt, u bl-istess mod ċaħdu li r-rikorrent ġarrab telf jew tnaqqis tat-tgawdija ta' ħwejġu minħabba t-tħaddim tal-liġi fil-konfront tiegħu bħala "*tax payer*" li naqas milli jwettaq dak mitlub minnu fil-liġi. Temmew jgħidu li, safejn ir-rikorrent jilminta minn ksur tal-jedd għal liberta', ma għandux

[5] Kap 406 tal-Liġijiet ta' Malta

raġun għaliex kien hu nnifsu, bin-nuqqasijiet persistenti u ripeturi tiegħu li jikser il-liġi, li ġab b'idejh il-qagħda li jinsab fiha u ma nqediex bil-bosta rimedji u opportunitajiet li ngħatawlu minn żmien għal żmien biex jottempera ruħu;

Illi b'sentenza preliminari mogħtija fis-17 ta' Novembru, 2011, u għar-raġunijiet hemm imfissra, din il-Qorti ma laqgħetx l-ewwel tliet eċċezzjonijiet preliminari mqajma mill-intimati;

Illi bħala <u>fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża</u> jirriżulta li r-rikorrent huwa uffiċjal ta' jew b'mod ieħor jirrappreżenta lil xi kumpanniji kummerċjali f'Malta. Huwa wkoll jeżerċita professjoni. Kemm il-kumpanniji u kif ukoll l-attivita' professjonali tar-rikorrent huma reġistrati mad-Dipartiment tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud taħt l-Att XXIII tal-1998;

Illi għalkemm ir-rikorrent u kif ukoll il-kumpanniji li kien jirrappreżenta kienu marbuta biex, minn żmien għal żmien u fit-termini mitluba mil-liġi, jibagħtu d-denunzji u l-ħlasijiet tat-taxxa dwar il-Valur Miżjud lid-Dipartiment konċernat, naqsu li jagħmlu dan. Minħabba l-mod kif is-sistema tad-Dipartiment huwa mħaddem, sakemm ir-rikorrent u l-kumpanniji baqgħu ma bagħtux id-denunzji u l-ħlas, bdew jinġemgħu penali u mgħaxijiet. Fiż-żmien li għalih jirreferu dawn il-ġrajjiet[6], ir-rikorrent kien għaddej minn żmien ta' taqlib fin-negozju tiegħu li wasslu għat-teħid minnu u kif ukoll kontrih ta' proċeduri fil-Qrati[7];

Illi d-Direttur Ġenerali intimat ukoll kien talab lill-Pulizija Eżekuttiva biex tibda proċeduri kriminali kontra r-rikorrent, kemm personalment u kif ukoll bħala uffiċjal tal-kumpanniji tiegħu, wara li baqa' ma wettaqx dak li ntalab bosta drabi li jagħmel u minkejja li għadda ż-żmien li fih huwa nnifsu kien wiegħed li jottempera ruħu u jwettaq ħlasijiet ta' taxxa li seta' kien kellu jagħti lid-Dipartiment[8];

Illi d-Dipartiment fetaħ proċeduri kriminali fil-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali kontra r-rikorrent dwar in-nuqqas tiegħu li jimla u jibgħat id-denunzji fiż-żmien stabbilit mil-liġi. Bis-saħħa ta' sentenzi mogħtijin bejn is-17 ta' Jannar tal-2002 u t-2 ta' Lulju tal-2009, huwa nstab ħati tal-imsemmija akkużi u immultat, u b'żieda ma' dan dik il-Qorti imponietlu penali kuljum b'seħħ minn żmien wara l-għoti ta' kull sentenza, sakemm iwettaq dak minnu mitlub mil-liġi[9];

---

[6] Ara Dokti "AJ6a" u "AJ7", f'paġġ. 908 – 911 tal-proċess
[7] Dokti "AJ5" u "AJ10", f'paġġ. 907 u 914 tal-proċess
[8] Dokti "AJ2" u "AJ3a" f'paġġ. 903 – 4 tal-proċess
[9] Dokti "AG12" sa "AG15", f'paġġ. 59 sa 67 tal-proċess

Illi r-rikorrent baqa' ma wettaqx dak li nstab ħati dwaru;

Illi bis-saħħa ta' tnax-il (12) sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati ta' Malta bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali bejn Ottubru tal-2007 u Ġunju tal-2010, ir-rikorrent instab ħati ta' ksur ta' dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta u illikwidat il-multi dwar kull waħda mill-proċeduri[10]. Huwa ma appellax minn dawk is-sentenzi[11];

Illi matul l-imsemmi żmien, f'Awissu tal-2009, ir-rikorrent kien ressaq petizzjoni lill-President tar-Repubblika dwar il-ħlas tal-multi inflitti bl-imsemmija sentenzi li kienu ngħataw kontrih sa dakinhar. It-talba tiegħu ma ntlaqgħetx f'Mejju tal-2010[12];

Illi f'Jannar tal-2011, l-intimat Reġistratur tal-Qrati u Tribunali Kriminali ressaq rikorsi quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali biex il-multi li r-rikorrent kien weħel fl-imsemmija sentenzi u li ma kienx għadu ħallas, jinbidlu fi żmien ta' priġunerija skond il-liġi. Il-Qorti laqgħet it-talbiet magħmula[13];

Illi fil-25 ta' Frar, 2011, ir-rikorrent fetaħ il-kawża tal-lum;

Illi biex wieħed ikun f'qagħda li jqis sewwa l-ilmenti tar-rikorrent u jagħmel il-konsiderazzjonijiet ta' natura legali marbuta magħhom, jixraq li wieħed iżomm quddiem għajnejh li huwa jsejjes il-każ tiegħu fuq dak li jipprovdi l-artikolu 83(3) tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta (aktar 'il quddiem imsejħa "il-liġi") u kif dak l-artikolu jolqot it-tħaddim ta' bosta dispożizzjonijiet oħrajn tal-imsemmija liġi f'dak li jirrigwarda l-impożizzjoni ta' penali amministrattivi u imgħaxijiet;

Illi minn dik id-dispożizzjoni, huwa jgħid li ġarrab ksur tal-jeddijiet tiegħu li (a) jgawdi bil-kwiet il-possedimenti tiegħu (artikolu 37 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 2 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni) u dan mill-aspett tan-nuqqas ta' proporzjonalita' tal-istess liġi fiskali; (b) tal-jedd li ma jġarrabx proċeduri aktar minn darba dwar l-istess fatt ("*ne bis in idem*") (artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 4(1) tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni); u tad-dritt għal smigħ xieraq (artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni) u dan kemm fir-rigward ta' ċertezza tad-dritt (minħabba l-mod arbitrarju u diskrezzjonali li huwa jgħid li bih persuna titwaħħal il-ħlas ta' penali u mgħaxijiet) u wkoll fir-rigward ta' aċċess għal qorti (minħabba li l-penali u l-imgħaxijiet jintalbu

[10] Dokti "AG1" sa "AG11" f'paġġ. 36 sa 58 tal-proċess
[11] Dok "AG", f'paġ. 35 tal-proċess
[12] Dok "B", f'paġ. 12 tal-proċess
[13] Dokti "Ċ1" sa "Ċ3", f'paġġ. 13 – 8 tal-proċess

bla ma qabel ikun hemm smigħ quddiem organu imparzjali biex jiddetermina jekk dawk il-penali u dawk l-imgħaxijiet imisshomx jintalbu). Il-Qorti sejra tistħarreġ dawn l-ilmenti wieħed wieħed u fil-qafas tad-dispożizzjoni li r-rikorrent jilminta dwarha;

Illi l-artikolu 83(3) tal-Kapitolu 406 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi li: "*Il-bidu ta' proċedimenti jew l-impożizzjoni ta' piena għal xi reat taħt din it-Taqsima ma għandhomx jeħilsu lil xi persuna minn prosekuzzjoni taħt xi liġi oħra jew mill-obbligu ta' ħlas ta' xi taxxa jew penali amministrattiva li għandha jew li jista' jkollha taħt dan l-Att u l-bidu ta' proċedimenti jew l-impożizzjoni ta' xi piena għal xi reat taħt xi liġi oħra jew il-ħlas ta' xi taxxa jew penali amministrattiva taħt dan l-Att ma għandhomx jeħilsu lil xi persuna minn xi prosekuzzjoni jew piena taħt din it-Taqsima*";

Illi l-imsemmija dispożizzjoni tagħmel minn numru ta' artikoli (artikoli 76 sa 84) li jaqgħu fit-Taqsima X tal-Att imsemmi u li jinġabru taħt ir-ras "*Reati u Pieni*";

Illi f'din il-kawża, ir-rikorrent jgħid li l-ilmenti tiegħu ta' ksur ta' jeddijiet fundamentali joħorġu kemm fil-kwalita' tiegħu ta' "*tax payer*" individwali u personali tiegħu, u kif ukoll li kwalita' ta' uffiċjal (direttur) u azzjonist ta' kumpanniji li wkoll kienu reġistrati mad-Dipartiment bħala entitajiet taxxabbli taħt il-liġi, u dan safejn hu, bħala uffiċjal tal-imsemmija kumpanniji, kien meqjus mil-liġi bħala responsabbli amministrattivament u kriminalment għal xi ksur tal-liġi min-naħa tal-istess kumpanniji jew liema minnhom;

Illi għar-rigward tal-ilment tar-rikorrent **dwar il-ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq** joħroġ ċar li huwa jibnih kemm fuq id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u kif ukoll fuq l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni. Dan l-ilment iressqu dwar l-artikolu 83(3) tal-Att;

Illi dan l-ilment jirrigwarda l-**ewwel u parti mit-tieni talbiet** tar-rikorrent;

Illi, għalissa[14], mill-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni, id-dispożizzjonijiet rilevanti huma dawk fis-sub-artikoli 1 u 2 tiegħu li jgħidu:

"*(1) Kull meta xi ħadd ikun akkużat b'reat kriminali huwa għandu, kemm-il darba l-akkuża ma tiġix irtirata, jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi*" u

[14] Dan qiegħed jingħad għaliex fir-rigward ta' ilment ieħor ser jitqies ukoll l-artikolu 39(9) ukoll aktar 'il quddiem

"*(2) Kull qorti jew awtorita' oħra ġudikanti mwaqqfa b'liġi għad-deċiżjoni dwar l-eżistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbligi ċivili għandha tkun indipendenti u imparzjali; u meta l-proċeduri għal deċiżjoni bħal dik huma mibdija minn xi persuna qudddiem qorti jew awtorita' oħra ġudikanti bħal dik, il-każ għandu jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli*";

Illi l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni jipprovdi li:

"*Fid-deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u ta' l-obbligi tiegħu jew ta' xi akkuża kriminali kontra tiegħu, kulħadd huwa ntitolat għal smigħ imparzjali u pubbliku fi żmien raġonevoli minn tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b'liġi. ...*";

Illi minn qari tal-atti tal-kawża u tas-sottomissjonijiet imressqa, din il-Qorti tqis minnufih li r-rikorrent ma wera bl-ebda mod kif l-artikolu 83(3) tal-Kap 406 imur kontra xi waħda mill-imsemmija dispożizzjonijiet, jew kif, bit-tħaddim tiegħu, ir-rikorrent ġarrab xi ksur għall-jedd tiegħu għal smigħ xieraq;

Illi l-imsemmi artikolu jirriżerva kull proċediment jew provvediment li jista' jittieħed kontra kull "*tax payer*" dwar il-ġbir ta' taxxa u l-impożizzjoni ta' penali amministrattiva, minkejja li jkunu tnedew kontriha proċedimenti jew ġew imposti pwieni għal xi reat quddiem il-Qorti kompetenti;

Illi n-nuqqasijiet li r-rikorrent kien akkużat bihom quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali kienu għemejjel (jew, aħjar, nuqqasijiet) li l-liġi nnifisha kienet tqishom bħala reati[15] li jintitolaw lid-Direttur Ġenerali intimat jiftaħ proċeduri kriminali quddiem dik il-Qorti. Ir-rikorrent ma ressaq l-ebda prova li l-proċeduri mnedijin kontrih quddiem dik il-Qorti kienu mtebba' b'xi nuqqas sostantiv jew proċedurali li kisirlu l-jedd tiegħu li jingħata smigħ xieraq jew li l-proċeduri tant karkru li ntmess il-jedd tiegħu għal smigħ fi żmien raġonevoli. Mhux hekk biss, imma r-rikorrent, f'kull wieħed mill-proċedimenti miftuħin kontrih, stqarr ħtijietu u ammetta x-xiljiet imressqa kontrih. Lanqas ma għażel li jappella mis-sentenzi li ngħataw kontrih, minkejja li kellu kull dritt jagħmel dan;

Illi huwa aċċettat li, fil-prinċipju, il-qies tal-ħarsien tal-jedd għal smigħ xieraq irid isir b'ħarsien tal-proċediment kollu li jkun ittieħed u mhux ta' xi

[15] Taħt l-art. 76(ċ) tal-Kap 406

episodju maqtugħ għalih. Mill-atti ma ħareġ xejn li bih jista' jingħad li tassew ir-rikorrent ġarrab ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq minħabba l-mod kif tħaddem fir-rigward tiegħu l-artikolu 83(3) tal-Kap 406, jew minħabba d-dispożizzjonijiet tal-istess artikolu;

Illi l-Qorti tasal biex taqbel mas-sottomissjonijiet magħmula mill-intimati f'dan ir-rigward[16] u ma tarax li għandha għalfejn toqgħod issemmihom wieħed wieħed hawnhekk;

Illi fis-sewwa jrid jingħad li, fit-trattazzjoni ulterjuri li għamel huwa nnifsu quddiem il-Qorti biex jirribatti l-argumenti tal-intimati, ir-rikorrent seħaq li l-ksur li huwa ġarrab għall-jedd tiegħu ta' smigħ xieraq jikkonsisti fil-fatt li l-pwieni jibdew jgħaddu minnufih bla ma jkun hemm smigħ quddiem Qorti li tiddetermina dan u li l-imgħaxijiet jibdew jinġemgħu mill-ewwel;

Illi dwar dan, il-Qorti tgħid li l-impożizzjoni ta' penali amministrattivi jew it-tħaddim ta' mgħaxijiet fuq obbligi fiskali (b'distinzjoni minn proċeduri mnedija għall-kundanna u l-ħlas tagħhom) ma humiex 'proċedimenti' li dwarhom wieħed jasal biex iqis kwestjonijiet tad-'determinazzjoni ta' drittijiet jew obbligi ċivili'. Għalhekk, għalkemm il-Qorti tifhem l-argument tar-rikorrent, ma tarax kif dan fih innifsu jġib ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq. Wara kollox intwera mill-provi[17] li bosta mis-sanzjonijiet amministrattivi imposti mil-liġi jitħassru jew jitwaqqfu għal kollox hekk kif it-'*tax payer*' jottempera ruħu ma' dak li titlob il-liġi u ma jibqax moruż fl-obbligi tiegħu. Minbarra dan, il-liġi nnifisha tagħti jedd ta' aċċess lil tribunal lil kull min irid jikkontesta xi penali amministrattiva imposta fuqu għal xi nuqqas[18];

Illi minħabba f'dawn il-konsiderazzjonijiet kollha, il-Qorti mhijiex sejra tilqa' l-ewwel talba tar-rikorrent u lanqas dik il-parti tat-tieni talba li tirrigwarda l-jedd għal smigħ xieraq;

Illi l-Qorti sejra issa tqis l-ilment tar-rikorrent dwar il-ksur tal-jedd tiegħu li **ma jiġix ipproċessat jew ikkastigat darbtejn** ("*ne bis in idem*"). Dan l-ilment jolqot **it-tieni parti tat-tieni talba u t-tieni parti tat-tielet talba** tar-rikorrent u jitlob l-istħarriġ tad-dispożizzjonijiet tal-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni u tal-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni;

Illi jidher f'dan ir-rigward li għalkemm id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 39(9) jixxiebhu ma' dawk tal-artikolu 4 tar-Raba' Protokoll tal-Konvenzjoni f'dak

---

[16] Nota ta' Sottomissjonijiet f'paġġ. 969 – 970 tal-proċess
[17] Xhieda ta' Connie Azzopardi f'paġġ. 242E tal-proċess
[18] Ara art. 44k tal-Kap 406 (u Skeda IX tal-Att)

li huwa l-qofol tal-prinċipju maħsub, bl-ebda mod ma jista' jsir tqabbil tagħhom fuq il-livell ta' applikazzjoni jew tifsir[19]. Għalhekk, meta wieħed iqis il-prinċipju tan-*ne bis in idem* għall-finijiet ta' jeddijiet fondamentali tal-bniedem, wieħed irid iżomm sewwa quddiem għajnejh id-differenza bejn il-livell kostituzzjonali u dak konvenzjonali;

Illi fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet u minħabba li jidher li l-firxa tad-dispożizzjonijiet relattivi tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni dwar dan il-prinċipju ma hijiex għal kollox l-istess, jixraq li l-Qorti tqis l-ilment tar-rikorrent minn kull waħda mid-dispożizzjonijiet għal rashom;

A) **L-Aspett Kostituzzjonali tal-prinċipju tan-*ne bis in idem***

Illi l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jipprovdi dwar id-dritt li l-ebda persuna li tkun għaddiet minn proċediment quddiem Qorti kompetenti dwar reat kriminali (sew jekk tkun inħelset mill-akkuża u sew jekk tkun instabet ħatja) ma tista' terġa' titressaq mixlija fi proċeduri oħrajn dwar dak ir-reat jew xi reat ieħor li għalih setgħet instabet ħatja fl-ewwel proċediment, għajr fuq ordni ta' Qorti ogħla mogħti matul il-kors ta' appell jew proċedura ta' reviżjoni tal-ewwel proċess. L-istess artikolu jrid ukoll li ħadd ma jitressaq mixli dwar reat kriminali li tiegħu dik il-persuna tkun diġa' ngħatat maħfra. Tali prinċipju jsib ix-xbieha tiegħu ukoll fil-Kodiċi Kriminali, fil-każ fejn persuna mixlija tinħeles mill-akkużi mressqin kontriha[20];

Illi huwa stabbilit[21] li l-prinċipju tan-*ne bis in idem* imħares fl-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jimplika li persuna li tkun għaddiet minn proċess dwar reat, ma għandha qatt terġa' tgħaddi minn proċess ieħor dwar tali reat jew dwar reati oħra li setgħet tinstab ħatja dwarhom f'dak l-ewwel proċess. Dan il-prinċipju jidher li huwa l-verżjoni tad-dritt penali ta' dak il-prinċipju l-ieħor tar-*res judicata* li jikkostitwixxi eċċezzjoni perentorja tal-ġudizzju fil-qasam tal-proċedura ċivili;

Illi, kif ingħad, dan is-sub-artikolu fil-Kostituzzjoni jagħti ħarsien usa' lill-persuna mixlija minn dak mogħti mill-artikolu 527 tal-Kodiċi Kriminali, sewwasew għaliex jgħolli l-eċċezzjoni tan-*ne bis in idem* għal-livell ta' garanzija kostituzzjonali bil-konsegwenza li persuna li jkollha dan il-jedd mhedded jew attwalment miksur quddiem qorti kriminali għandha l-jedd tirrikorri għall-protezzjoni quddiem qorti ta' xejra kostituzzjonali. Iżda dak

[19] Ara, per eżempju, Kost. **20.11.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Spiteri vs Avukat Ġenerali*** (Kollez. Vol: **LXXXIV.i. 370, a fol 382** *et seq*) għal dak li jirrigwarda l-piż tal-prova
[20] Art. 527 tal-Kap 9
[21] Kost. **4.8.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech vs Avukat Ġenerali*** (Kollez. Vol: **LXXXIII.i.213**)

l-artikolu tal-Kostituzzjoni huwa mliġġem b'eċċezzjoni (li f'dan il-każ tal-lum mhijiex rilevanti) li ma tinsabx fid-dispożizzjoni korrispondenti tal-Konvenzjoni;

Illi, minbarra dan, l-istħarriġ tal-allegazzjoni imqanqla minn parti mixlija b'reat li dik il-proċedura hija ripetizzjoni ta' proċedura bħalha li diġa' kienet ittieħdet kontriha għall-istess reat għandu jsir mill-Qorti li quddiemha titqanqal l-imsemmija eċċezzjoni. Sakemm dan isir u l-fatt li dan isir, huwa meqjus bħala stadju proċedurali li jżomm milli jseħħ ksur tal-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni[22];

Illi meta wieħed jitkellem dwar l-eċċezzjoni tan-*ne bis in idem* fil-qasam tad-dritt penali taħt l-ordinament ġuridiku tagħna, wieħed iqis li jeħtieġ jintwera li l-persuna li tkun tqiegħdet taħt akkuża oħra trid tkun l-istess waħda li kienet tqiegħdet taħt l-ewwel proċedura u wkoll li tkun hekk tressqet dwar l-istess fatt. Kif ingħad, "*Bl-espressjoni 'l-istess fatt' wieħed għandu jifhem il-fatt fiżikament rigwardat, konsistenti għalhekk kemm fl-element materjali – att ta' kommissjoni jew ommissjoni – kif ukoll dak formali tiegħu. Mhux biżżejjed li l-fatt ikun jirrigwarda l-istess oġġett; hekk, per eżempju, min f'okkażjoni partikolari jagħmel ħsara volontarja fuq proprjeta' ta' ħaddieħor u f'okkażjoni oħra jerġa' jagħmel l-istess tip ta' ħsara fuq l-istess proprjeta' ma jista' bl-ebda mod jeċepixxi r-res judicata*"[23]. Madankollu, għall-finijiet ta' stħarriġ ta' ksur ta' jedd fundamentali – kif ingħad aktar qabel – tajjeb li wieħed iżomm quddiem għajnejh li, filwaqt li l-artikolu 527 tal-Kodiċi Kriminali jitkellem dwar "l-istess fatt"[24], l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jitkellem dwar "(l-istess) reat";

Illi fil-qasam tad-dritt penali jidher li huwa prinċipju aċċettat li, bi tħaddim tar-regola tan-*ne bis in idem*, "*The criminal action is extinguished ... when there has been one act on the part of the accused and he has already been convicted (or acquitted) of an offence founded on such act, and afterwards, he is again brought up for judgment on a different charge, but founded on the same act*"[25];

Illi din il-Qorti tifhem li jekk kemm-il darba t-tifsira mogħtija lill-artikolu 527 tal-Kodiċi Kriminali hija b'mod tali li żżomm milli persuna terġa' titressaq mixlija dwar fatt li dwaru kienet diġa' tressqet taħt proċedura li ntemmet b'sentenza li saret ġudikat, wieħed jistenna li t-tħaddim tar-regola

[22] P.A. (Kost) **10.5.1990** fil-kawża fl-ismijiet ***Gauċi vs Kummissraju tat-Taxxi Interni et*** (Kollez. Vol: **LXXIV.iii.525**)
[23] App. Krim. Inf VDG **19.2.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Anthony Vella et*** (mhix pubblikata)
[24] Ara App. Krim Inf. PV **12.12.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Domenic Abela*** (mhix pubblikata)
[25] App. Krim. Inf. **15.11.1941** fil-kawża fl-ismijiet ***Giuseppe Baldacchino vs Giuseppe Buhagiar*** (kif imsemmija fil-ktieb "Recent Criminal Cases Annotated" tal-Prof. W. Harding)

miġjuba fl-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni għandu jkun jgħodd iżjed biex iħares dak il-jedd. Fi kliem ieħor, il-garanziji kostituzzjonali ma jistgħux ikunu applikati b'xeħħa jew b'anqas qawwa meta mqabblin mal-garanziji li tagħti l-"liġi ordinarja" kif tinsab fil-Kodiċi Kriminali;

B) **L-Aspett tal-prinċipju tan-*ne bis in idem* taħt il-Konvenzjoni.**

Illi, min-naħa l-oħra, l-aspett tal-prinċipju tan-*ne bis in idem* kif applikat taħt il-Konvenzjoni jieħu xejra xi ftit differenti minn dak li japplika taħt il-Kostituzzjoni. Il-Qorti diġa' aċċennat għal dan aktar qabel, u l-istess ħaġa jtennuha l-Qrati tagħna wkoll f'xi każijiet li kienu jmissu din il-kwestjoni[26]. L-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll, li llum il-ġurnata jagħmel biċċa mil-liġi ta' Malta[27], jipprovdi li ħadd ma jista' jiġi pproċessat jew ikkastigat għal darba oħra fi proċediment kriminali taħt il-ġurisdizzjoni tal-istess Stat għal xi reat li dwaru jkun ġie pproċessat (kemm jekk ikun inħeles kif ukoll jekk ikun instab ħati) skond il-liġi u l-proċedura penali f'dak l-Istat. L-imsemmi artikolu jagħmel eċċezzjoni fil-każ li, skond il-liġi u l-proċedura penali ta' xi Stat, każ jista' jerġa' jinfetaħ jekk ikun hemm provi ta' fatti ġodda li jkunu għadhom kif irriżultaw, jew jekk fl-ewwel proċediment ikun seħħ xi "vizzju fondamentali", li f'kull każ minnhom jista' jkollhom effett fuq kif jisvolġi l-każ. Ta' min jgħid li l-imsemmi artikolu ma jippermetti l-ebda deroga minn Stat marbut mill-Konvenzjoni;

Illi fl-istħarriġ li trid tagħmel din il-Qorti għandha żżomm quddiem għajnejha dak li jipprovdi l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni, għaliex wieħed ma jistax iqis kif imiss l-implikazzjonijiet tal-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll jekk mhux fid-dawl tal-imsemmi artikolu. Huma dawn id-dispożizzjonijiet li jitkellmu dwar il-prinċipju tan-*ne bis in idem*, li huwa meqjus bħala element ewlieni biex jiġi assikurat smigħ xieraq lil persuna u li jagħmel parti sħiħa mill-ġabra ta' garanziji li jobbliga lill-Istat li jara li kull persuna mixlija b'reat ma jinkisrux il-jeddijiet tagħha mogħtijin taħt dak id-dritt. Iżda wieħed m'għandux iwaħħad il-jedd tan-*ne bis in idem* mal-jedd ta' smigħ xieraq daqslikieku kienu l-istess ħaġa;

Illi, iżjed minn hekk, dak l-artikolu ma jżommx milli persuna tiġi suġġetta għal iżjed minn proċediment wieħed ta' karattru differenti, bħal fil-każ ta' teħid ta' proċeduri dixxiplinari u proċeduri kriminali kontra l-istess persuna fl-istess ġurisdizzjoni[28]. Iżda meta l-proċedimenti dixxiplinari jkunu ta' għamla u gravita' tali li jattiraw fuqhom l-applikabilita' tal-ħarsien

---

[26] Kost. **12.2.2016** fil-kawża fl-ismijiet ***Peter Montebello vs Il-Kummissarju tal-Pulizija et***
[27] Bis-saħħa tal-Att XXI tal-2002, li daħal fis-seħħ fit-12 t'Ottubru, 2002 (A.L. 311/2002)
[28] Harris, O'Boyle & Warbrick Law of the European Convention on Human Rights (1995), paġ. 569

tal-jeddijiet maħsuba taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, allura dan iġib miegħu l-effett li jitqiesu wkoll dawk il-jeddijiet li jimxu id f'id mal-imsemmi artikolu, bħalma huwa l-prinċipju tan-*ne bis in idem* maħsub fl-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll;

Illi dak l-artikolu lanqas ma jżomm milli jittieħdu kontra l-istess persuna proċedimenti ta' għamla kriminali f'ġurisdizzjonijiet differenti dwar l-istess għemil. Fuq kollox, dak l-artikolu japplika biss dwar proċedimenti preċedenti li jkollhom it-timbru ta' ġudikat. Jidher li, għall-finijiet tal-Konvenzjoni, deċiżjoni titqies bħala ġudikat meta tkun irrevokabbli u meta ma jkun għad fadal l-ebda rimedju ieħor disponibbli għall-partijiet li jista' jibdel dik id-deċiżjoni[29];

Illi l-prinċipju tan-*ne bis in idem* jimplika tabilfors li tkun teżisti sentenza jew deċiżjoni li torbot (għalkemm mhux bilfors tkun waħda li fiha l-akkużat ikun instab ħati) bħala ostaklu għal proċedura dwar l-istess reat warajha;

Illi huwa stabilit ukoll li l-jedd imħares taħt l-imsemmi artikolu mhuwiex limitat biss għall-ħarsien li persuna ma tinstabx ħatja darbtejn tal-istess reat, imma li l-persuna ma ġġarrabx iżjed minn proċess wieħed dwar dak ir-reat, u għalhekk l-artikolu jgħodd ukoll fejn persuna tkun diġà tressqet fuq proċeduri li jintemmu bla sejbien tal-ħtija tagħha. Dan għaliex dak l-artikolu jiġbor fih tliet garanziji differenti minn xulxin, u jiġifieri li l-ebda persuna ma għandha (i) tkun suġġetta li titressaq, (ii) titressaq jew (iii) tinstab ħatja aktar minn darba tal-istess offiża[30];

Ċ) **Konsiderazzjonijiet komuni dwar iż-żewġ artikoli.**

Illi l-Qorti tifhem li r-regola maħsuba fl-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni jew l-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll ma żżommx milli bniedem jitressaq mixli iżjed minn darba dwar xi fatt, jekk dak il-fatt jew dak l-għemil ikun jikkostitwixxi aktar minn reat wieħed. Dak li jipprovdu l-imsemmija artikoli hu li persuna ma tistax titressaq mixlija bl-istess reat li minnu tkun diġà għaddiet proċeduri – kemm jekk taħthom instabet ħatja u kemm jekk kienet inħelset – li jkunu ntemmu b'sentenza li saret ġudikat. Għalhekk, il-fatt waħdu li, f'xi ċirkostanzi, jista' jkun hemm id-duplikazzjoni ta' proċedimenti – l-aspett tal-"*bis*" – m'għandux ikun il-kejl waħdieni li bih jitqies jekk ikunx hemm tassew ksur tar-regola maħsuba f'dawk l-artikoli;

[29] Ara t-tifsira mogħtija fit-Tielet Skeda mehmuża mal-Att XIV tal-1987 li hija silta mir-Rapport Spjegattiv għas-Seba' Protokoll li hemm mal-Konvenzjoni, par. 22
[30] Q.E.D.B. **20.7.2004** fil-każ ***Nikitin vs Russja*** (Applik. Nru. 50178/99) § 36

Illi l-kwestjoni li tibqa' hi dwar jekk dak il-"*bis*" huwiex dwar l-istess reat, jiġifieri l-element tal-"*idem*". L-istħarriġ ta' x'jikkostitwixxi l-"istess" reat minn dejjem kien wieħed li ħalaq kontroversja dwar il-kriterju li jmissu japplika. Huwa magħruf li lanqas il-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem ma segwiet dejjem l-istess kriterju. Kemm hu hekk, jidher li xi drabi mxiet bil-kejl tal-"istess għemil"[31], filwaqt li, f'xi każijiet oħrajn, tqabbel mal-kunċett tal-konkors idejali fejn l-istess għemil jista' jnissel azzjonijiet differenti[32]. Kien hemm każi fejn dik il-Qorti żammet mal-kejl tal-"elementi essenzjali" tar-reati milquta mill-proċeduri ripetuti[33]. Dawn il-kriterji differenti ma kinux qegħdin jgħinu wisq biex tinstab dik iċ-ċertezza tad-dritt meħtieġa għat-tifsir ta' dan il-jedd fundamentali, u dan kien iġib ħsara akbar meta wieħed iqis li dak il-prinċipju kien jitħaddem fi proċeduri ta' xejra kriminali, bħalma din il-Qorti issa għandha quddiemha;

Illi, madankollu, jidher li wara li qieset sewwa l-biċċa, il-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem fasslet kriterju maħsub biex jagħti "tifsira armonizzata" tal-kunċett tal-"istess reat". Bl-imsemmi kriterju dik il-Qorti qalet li hija "*takes the view that Article 4 of Protocol No. 7 must be understood as prohibiting the prosecution or trial of a second 'offence' in so far as it arises from identical facts or facts which are substantially the same. The guarantee enshrined in Article 4 of Protocol No. 7 becomes relevant on commencement of new prosecution, where a prior acquittal or conviction has already acquired the force of res judicata. At this juncture, the available material will necessarily comprise the decision by which the first 'penal procedure' was concluded and the list of charges levelled against the applicant in the new proceedings. Normally, these documents would contain a statement of facts concerning both the offence for which the applicant has already been tried and the offence for which he or she stands accused*[34]*. In the Court's view, such statements of fact are an important starting point for its determination of the issue whether the facts in both proceedings were identical or substantially the same. The Court emphasises that it is irrelevant which parts of the new charges are eventually upheld or dismissed in the subsequent proceedings, because Article 4 of Protocol No. 7 contains a safeguard against being tried or being liable to be tried again in new proceedings rather than a prohibition on a second conviction or acquittal. The Court's inquiry should therefore focus on those facts which constitute a set of concrete factual circumstances involving the same*

[31] Eż. Q.E.D.B. **23.10.1995** fil-każ ***Gradinger vs Awstrija*** (Applik. Nru.15963/90) § 55
[32] Eż. Q.E.D.B. **30.7.1998** fil-każ ***Oliveira vs Svizzera*** (Applik. Nru. 25711/94) §§ 25 – 9
[33] Eż. Q.E.D.B. **29.5.2001** fil-każ ***Franz Fischer vs Awstrija*** (Applik. Nru. 37950/97) § 25
[34] F'dan ir-rigward, ara App. Krim. Inf **28.5.1993** fil-kawża ***Il-Pulizija vs Said*** (Kollez. Vol: **LXXVII.v.414**)

defendant and inextricably linked together in time and space, the existence of which must be demonstrated in order to secure a conviction or institute criminal proceedings"[35];

Illi meqjusa din il-ġabra ta' konsiderazzjonijiet, il-Qorti sejra tgħaddi biex tqis jekk kemm-il darba l-ilmenti tar-rikorrent f'dan ir-rigward humiex mistħoqqa. Jerġa' jitfakkar li taħt dan l-ilment ir-rikorrent jirreferi għall-kastigi li huwa ġarrab minħabba dak li jirreferi għalihom bħala "imgħax punittiv, bil-multi amministrattivi u l-multi kriminali għall-istess nuqqas"[36] fid-dawl tal-artikolu 83(3) tal-Kap 406;

Illi, fl-ewwel lok, jidher li huwa stabbilit li "*the notion of 'penalty' does not have different meanings under different provisions of the Convention .. .. proceedings involving tax surcharges were 'criminal' not only for the purposes of Article 6 of the Convention but also for the purposes of Article 4 of Protocol No. 7*"[37]. Dan jgħodd ukoll fejn l-impożizzjoni tal-multa amministrattiva tkun maħsuba bħala waħda li sservi ta' deterrent għal min jipprova jonqos milli jħallas is-sehem tiegħu ta' taxxa dovuta[38];

Illi, fit-tieni lok, il-proċedimenti li ttieħdu kontra r-rikorrent (kemm dawk dwaru personalment u kif ukoll dawk fejn huwa jidher għal kumpanniji li kienu suġġetti għat-Taxxa dwar il-Valur Miżjud) (minn issa 'l hemm imsejħin "it-tieni proċedimenti") ma kinux l-istess proċedimenti, iżda kienu jirrigwardaw l-istess fatti (jew omissjonijiet) li dwarhom kien instab ħati mill-istess Qorti tal-Maġistrati bil-proċedimenti meħuda kontrih qabel (minn issa 'l hemm imsejħin "l-ewwel proċedimenti");

Illi l-kwestjoni li tqum hija jekk it-tieni proċedimenti jiksrux ir-regola tan-*ne bis in idem* fid-dawl tal-ewwel proċedimenti mnedijin kontra r-rikorrent;

Illi fl-ewwel proċedimenti r-rikorrent kien immultat u ordnat biex jottempera ruħu ma' dak li titlob il-liġi u jissottometti d-denunzji. F'din l-ordni, kien marbut li jagħmel dak li kellu jsir taħt ir-rabta ta' "multa oħra" għal kull jum li jgħaddi bla ma jkun għamel dak lilu ordnat. Fit-tieni proċedimenti, ir-rikorrent instab ħati li naqas milli jwettaq dak minnu ordnat fl-ewwel proċedimenti u kien ikkundannat billi l-Qorti "illikwidat" kemm kienu jitilgħu l-multi oħrajn f'kull wieħed mill-każijiet sa dakinhar. Jidher li, kemm fl-ewwel proċedimenti u kif ukoll fit-tieni proċedimenti, ir-rikorrent ammetta l-akkużi bla ebda riżerva u ma ressaq l-ebda appell;

---

[35] Q.E.D.B. (GC) **10.2.2009** fil-każ ***Sergey Zolotukhin vs Russja*** (Applik. Nru. 14939/03) §§ 82 – 4
[36] Rikors promotur f'paġ. 7 tal-proċess taħt ir-ras "Ksur tal-Prinċipji tan-Non Bis in Idem"
[37] Q.E.D.B. **8.4.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Manasson vs Żvezja*** (Applik. Nru. 41265/98) § 23
[38] P.A. (Kost) AE **21.2.2014** fir-Riferenza Kostituzzjonali fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Godwin Muscat***

Illi l-artikolu 83(3) tal-Kap 406 ma jżommx milli jitmexxew l-ewwel u t-tieni proċedimenti f'każijiet bħalma huma dawk li jirrigwardaw lir-rikorrent. Jidher ukoll li l-ewwel proċedimenti u t-tieni proċedimenti ttieħdu skond l-artikolu 76(ċ) tal-istess Kap 406;

Illi f'xi każijiet li kienu jirrigwardaw proċeduri taħt din il-liġi, tqies li l-fatt li l-liġi tagħti kastig ta' aktar minn piena waħda għall-istess reat ma jġibx miegħu ksur tar-regola tan-'*ne bis in idem*'[39] u lanqas tal-jedd għal smigħ xieraq, ukoll meta l-kundanna għall-piena l-miżjuda titlob it-teħid ta' proċediment għalih. Il-proċedimenti li jittieħdu biex jikkwantifikaw dak li għalih l-akkużat kien kundannat dwaru fl-ewwel proċedimenti ma kellhomx jitqiesu bħala proċediment ieħor għall-finijiet tal-"*bis*";

Illi l-Qorti ma taqbilx ma' dik il-fehma għaliex jibqa' l-fatt li l-proċedimenti għal-'likwidazzjoni' tal-multi ulterjuri jinbnew fuq l-istess fatti u fuq l-istess elementi tar-reat. Għalhekk, hija tqis li t-teħid tat-tieni proċedimenti kontra r-rikorrent minnhom infushom jikkostitwixxu ksur tal-jedd tiegħu kemm taħt l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni u kif ukoll taħt l-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni minħabba u bis-saħħa ta' dak li kien għadda minnu fl-ewwel proċedimenti[40]. F'dan ir-rigward, id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 83(3) tal-Kap 406, safejn jippermettu proċediment bħal dan, jiksru dak il-jedd ukoll;

Illi f'dan ir-rigward il-Qorti ma tistax toqgħod fuq l-argument imressaq mill-intimati fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tagħhom[41] fejn jiċħdu l-element tal-"bis" billi jgħidu li l-multi li r-rikorrent kien ikkundannat iħallas taħt it-tieni proċedimenti kienu dovuti lir-Reġistratur tal-Qorti u mhux lid-Direttur Ġenerali intimat. Dan l-argument ma jibdel xejn mill-fatt li dik il-kundanna saret bi ksur tal-prinċipju msemmi u, f'kull każ, kienet dovuta lill-Istat, billi r-Reġistratur tal-Qorti huwa taqsima oħra mill-istess amministrazzjoni pubblika li minnha jagħmel id-Direttur-Ġenerali intimat;

Illi safejn l-ilment tar-rikorrent jirrigwarda l-imgħaxijiet u l-penali amministrattivi, il-Qorti tqis li huwa aċċettat li, sakemm il-penali amminstrattiva ma tkunx tikkostitwixxi sanzjoni penali, ma hemm xejn li jżomm milli dwar fatti jew omissjonijiet marbuta ma' obbligi mad-dikjarazzjoni jew denunzja ta' taxxi, l-Istat jimponi flimkien sanzjonijiet amministrattivi u pwieni għal reati[42]. Madankollu, fejn il-penali amministrattivi jkunu hekk ħarxa jew qawwija li jġibu magħhom effetti ta'

[39] Ara, b'eżempju, P.A. (Kost) GC **30.8.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Paul Camilleri vs Il-Kummissarju tat-Taxxi fuq il-Valur Miżjud et*** (mhix appellata)
[40] Q.E.D.B. **27.11.2014** fil-kawża fl-ismijiet ***Lucky Dev vs Żvezja*** (Applik. Nru. 7356/10) §§ 58 – 9
[41] Ara § 1.10 f'paġ. 965 tal-proċess
[42] Ara, b'mod partikolari QĠE (AM) **26.2.2013** fil-kawża fl-ismijiet ***Aklagaren vs Hans Akerberg Fransson*** (C617-10) § 50

kastig u mhux biss effett ta' deterrent, allura ma jistax jibqa' jingħad li dawk il-penali ma jkunux saru 'kastig kriminali'. F'dak il-każ, jidħlu fis-seħħ kemm il-jedd ta' smigħ xieraq u kif ukoll il-prinċipju tan-*ne bis in idem* fir-rigward ta' xi proċedimenti li jinbdew flimkien jew wara l-impożizzjoni ta' dawk il-penali[43];

Illi mill-provi li tressqu quddiem il-Qorti ħareġ li, kemm fir-rigward tal-imgħaxijiet u kif ukoll fir-rigward tal-penali amministrattivi (partikolarment ix-'*short-payment penalty*') li minnhom jilmenta r-rikorrent, it-tħaddim tagħhom huwa stabilit mil-liġi u jiddependi wkoll fuq id-diskrezzjoni tad-Direttur-Ġenerali intimat. Dan jingħad għaliex, fejn it-*tax payer* jottempera ruħu ma' dak li titlob minnu l-liġi, il-penali amministrattivi jistgħu jitħassru għal kollox jew jinħafru[44]. Dan ifisser li l-effett tal-imsemmija miżuri huwa dak ta' deterrent u mhux ta' piena jew kastig kriminali;

Illi fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet kollha, il-Qorti tasal għall-fehma li r-rikorrent ġarrab ksur tal-jedd tiegħu taħt l-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll fir-rigward biss tat-teħid kontrih tat-tieni proċedimenti, imma ma ssibx li ġarrab ksur tal-istess jedd tiegħu fir-rigward tal-impożizzjoni tal-imgħaxijiet jew tal-penali amministrattivi (ix-'*short-payment penalty*');

Illi għalhekk il-Qorti ssib li t-tieni parti tat-tieni talba hija mistħoqqa u sejra tintlaqa' filwaqt li t-tieni parti tat-tielet talba ma hijiex mistħoqqa u mhix sejra tintlaqa';

Illi għar-rigward tal-ilment tar-rikorrent **dwar il-ksur tal-jedd tiegħu għall-ħarsien miċ-ċaħda tal-proprjeta' u t-tgawdija bil-kwiet tal-possedimenti tiegħu** huwa jibnih fuq ksur kemm tal-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni u kif ukoll tal-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni. Huwa jqis li dan jiġri (a) safejn il-komputazzjoni tal-imgħaxijiet u l-impożizzjoni ta' penali minħabba n-nuqqas ta' tressiq f'waqthom tad-denunzji u l-ħlas tat-taxxa dovuta jitfgħu piż sproporzjonat fuqu; (b) minħabba li s-'*short-payment penalties*' imposti jiksru d-dritt tiegħu għat-tgawdija bil-kwiet ta' ħwejġu jew it-teħid tagħhom mingħajr il-ħlas ta' kumpens xieraq; u (ċ) safejn il-kalkolu ta' imgħax u penali amministrattivi jikkostitwixxu ndħil fit-tgawdija ta' ħwejġu;

Illi dan l-ilment jirrigwarda **l-ewwel parti tat-tielet, ir-raba', il-ħames u s-sitt talbiet** tar-rikorrent;

---

[43] Kost. **29.5.2015** fil-kawża fl-ismijiet ***Anġlu Żahra vs Il-Prim Ministru et***
[44] Xhieda ta' Frank Borġ f'paġ. 869 tal-proċess

Illi, fil-parti rilevanti tiegħu, l-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni jipprovdi li "*(1) Ebda proprjeta' ta' kull xorta li tkun ma għandu jittieħed pussess tagħha b'mod obbligatorju, u ebda interess fi jew dritt fuq proprjeta' ta' kull xorta li tkun ma għandu jiġi miksub b'mod obbligatorju, ħlief meta jkun hemm dispożizzjoni ta' liġi applikabbli għal dak it-teħid ta' pussess jew akkwist .. .. (2) Ebda ħaġa f'dan l-artikolu ma għandha tiftiehem li tolqot l-egħmil jew ħdim ta' xi liġi safejn tipprovdi għat-teħid ta' pussess jew akkwist ta' proprjeta' – (a) bi ħlas ta' xi taxxa, rata jew drittijiet; (b) bħala penali għal, jew bħala konsegwenza ta', ksur tal-liġi, sew jekk bi proċeduri ċivili jew wara dikjarazzjoni ta' ħtija ta' reat kriminali; .. .. .. (ħ) fl-eżekuzzjoni ta' sentenzi jew ordnijiet ta' qrati*";

Illi dawn id-dispożizzjonijiet jagħmluha ċara li l-provvedimenti tal-artiklu tal-Kostituzzjoni jitkellmu dwar it-**teħid** ta' pussess b'mod obbligatorju u mhux dwar xi għamla oħra ta' tnaqqis tal-istess pussess. Kif ingħad f'dan ir-rigward u bi tqabbil mal-ħarsien li jagħti l-artikolu relattiv taħt il-Konvenzjoni, dan ifisser li biex ikun hemm tneħħija jew privazzjoni tal-proprjeta' jeħtieġ jintwera li din tkun seħħet b'effett dirett ta' xi għemil tal-istat u li ma jkunx biżżejjed li jkun hemm indħil jew ċaħda tad-dritt tad-dgawdija paċifika tal-istess proprjeta' bħala rifless ta' għemil bħal dak[45];

Illi, minbarra dan, il-qafas ta' ċirkostanzi kollha li r-rikorrent isemmi fir-rikors promotur tiegħu jaqgħu fl-ambitu ta' proċeduri meħuda u mibdija taħt liġi li l-għan tagħha huwa sewwasew il-ġbir u l-ħlas ta' taxxa. F'każ bħal dan, u sakemm ma jintweriex li dak li ntalab jew ittieħed mingħand ir-rikorrent ma kienx tassew imħares b'dispożizzjoni ta' liġi, jidħol fis-seħħ dak li jgħid l-artikolu 37(2)(a) tal-Kostituzzjoni u għalhekk wieħed ma jistax jitkellem aktar dwar ksur tal-artikolu 37(1). Minbarra dan, hemm ukoll il-konsiderazzjoni li meta wieħed jitkellem dwar ġbir ta' taxxa bħalma hija t-Taxxa dwar il-Valur Miżjud, wieħed ma jkunx qiegħed jitkellem fuq ġid li jaqa' taħt l-isfera tal-kontroll tat-'*tax payer*', iżda ġid (assi) li l-istess '*tax payer*' ikun ġabar jew messu ġabar fl-interess tal-Istat;

Illi meta qieset iċ-ċirkostanzi kollha li joħorġu mill-atti u qabblithom mal-konsiderazzjonijiet li għadhom kemm saru, il-Qorti tasal għall-fehma li r-rikorrent ma seħħlux juriha li tassew ġarrab xi ksur ta' l-jedd tiegħu taħt l-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni;

[45] Kost. **30.4.1996** fil-kawża fl-ismijiet ***Mintoff et vs Onor. Prim Ministru*** (Kollez. Vol: **LXXX.i.206**) u Kost. **30.11.2001**fil-kawża fl-ismijiet ***Galea et vs Briffa et*** (Kollez. Vol: **LXXXV.i.540**)

Illi, minħabba f'hekk, l-ewwel parti tat-tielet talba u l-ħames talba, safejn jirreferu għal ksur tal-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni, mhumiex mistħoqqa u mhux sejrin jintlaqgħu;

Illi kif ingħad, ir-rikorrent isejjes tnejn mit-talbiet tiegħu (ir-raba' u s-sitt talbiet) fuq l-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni. Dawn it-talbiet jirreferu għax-'*short-payment penalties*' u għall-imgħaxijiet u penali amministrattivi li d-Dipartiment impona fuqu minħabba li naqas li jressaq f'waqthom id-denunzji u l-ħlasijiet korrispondenti tat-taxxa;

Illi l-imsemmi artikolu jipprovdi li "*Kull persuna naturali jew persuna morali għandha dritt għat-tgawdija paċifika tal-possedimenti tagħha. Ħadd ma għandu jiġi ipprivat mill-possedimenti tiegħu ħlief fl-interess pubbliku u bla ħsara tal-kundizzjonijiet provduti bil-liġi u bil-prinċipji ġenerali tal-liġi internazzjonali.*

"*Iżda d-dispożizzjonijiet ta' qabel ma għandhom bl-ebda mod inaqqsu d-dritt ta' Stat li jwettaq dawk il-liġijiet li jidhrulu xierqa biex jikkontrolla l-użu ta' proprjeta' skond l-interess ġenerali jew biex jiżgura l-ħlas ta' taxxi jew kontribuzzjonijiet oħra jew pieni*.";

Illi fit-tifsira u l-applikazzjoni li ngħatat mill-Qrati dwar l-imsemmija dispożizzjoni bħala parti mil-liġi tagħna, ingħad li din testendi biex tħares it-tgawdija ħielsa mill-persuna dwar ħwejjiġha (il-possedimenti tagħha) u mhux biss il-ħarsien mit-teħid ta' pussess kif maħsub fl-artikolu 37 tal-Kostituzzjoni. Huwa minħabba f'hekk li, kif qalet aktar 'il fuq f'din is-sentenza, l-applikabilita' tal-artikolu taħt il-Konvenzjoni huwa usa' minn dak taħt il-Kostituzzjoni;

Illi l-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll fih tliet regoli. L-ewwel regola tistabilixxi d-dritt li kull persuna (kemm fiżika u kif ukoll morali) tgawdi ħwejjiġha bil-kwiet. It-tieni regola trid li biex persuna ma titħalliex tgawdi ħwejjiġha bil-kwiet irid ikun hemm interess pubbliku u bla ħsara ta' kundizzjonijiet maħsuba fil-liġi u l-prinċipji ġenerali ta' dritt internazzjonali. It-tielet regola trid li l-ewwel żewġ regoli ma jnaqqsux il-jedd tal-Istat li jwettaq liġijiet li jkunu xierqa biex (a) jikkontrolla l-użu tal-ġid skond l-interess ġenerali, jew (b) biex jiżgura l-ħlas ta' taxxi, kontribuzzjonijiet jew pwieni. B'mod partikolari, fil-ħarsien tal-jedd imsemmi f'dak l-artikolu irid jintwera li jkun inżamm u tħares bilanċ xieraq bejn l-interessi tal-komunita' u dawk tal-individwu li ġidu jkun intlaqat mill-għamil tal-Istat. Dwar it-tifsir xieraq ta' dan l-artikolu, il-Qrati tagħna

diġa'[46] taw il-fehmiet meqjusa tagħhom u ħarġu b'sensiela ta' prinċipji li fuqhom għandhom jintiżnu l-jeddijiet tal-individwu fuq naħa u dawk tal-Istat fuq in-naħa l-oħra;

Illi, fuq kollox, l-imsemmija tliet regoli tal-artikolu 1 huma msenslin waħda mal-oħra u għandhom jinftehmu b'qari ma' xulxin[47]. Għalhekk, filwaqt li l-liġijiet li jagħtu s-setgħa lill-Istat li jieħu ġid f'idejh għal għanijiet pubbliċi huma meqjusa bħala meħtieġa f'soċjeta' demokratika, dawn ma jagħtux jedd assolut jew insindakabbli lill-Istat, għaliex tali jedd għandu jitqies bħala eċċezzjoni jew limitazzjoni għall-jedd tal-individwu li jgawdi ħwejġu u ġidu bil-kwiet, u għalhekk l-Istat irid juri kif imiss li l-jedd tiegħu wettqu bil-qies u fil-parametri permessi mil-liġi;

Illi għal dak li jolqot l-aspett tat-taxxa fil-qafas tal-Konvenzjoni inkiteb li "*An individual's right to enjoyment of his property is accordingly subject to the State's right to assess, levy and enforce contributions by way of tax under the second paragraph of Art. 1 of the First Protocol. The provision is to be interpreted in the light of the underlying principle in the first sentence of the first paragraph ... Measures taken to ensure the payment of taxes, or prevent defaulting are generally found compatible with the second paragraph. Consideration is given to whether the measure is of such a kind that it can reasonably be considered as necessary for the purpose and whether its application is grossly disproportionate*"[48];

Illi fil-każ tallum ir-rikorrent jisħaq ħafna fuq il-kwestjoni tal-proporzjonalita' li, huwa jgħid, il-Kapitolu 406 jonqos b'mod qawwi li jħares fejn jidħlu l-penali amministrattivi jew l-'*assessments*' arbitrarji jew awtomatiċi li jidħlu fis-seħħ meta '*tax payer*' jonqos li jibgħat id-denunzji jew jibgħathom wara ż-żmien u kif ukoll dwar ix-'*short-payment penalties*' meta t-'*tax payer*' ma jibgħatx ħlas mad-denunzji jew jibgħat ħlas anqas minn kemm messu bagħat;

Illi bilkemm għandu għalfejn jingħad li fejn jidħlu s-sanzjonijiet li minnhom jilminta r-rikorrent, dawn huma maħsuba għal min ma joqgħodx għal-liġi. Min iwettaq id-dmirijiet tiegħu taħt il-liġi u jħarisha, ukoll jekk biex jagħmel dan jidħol għal sagrifiċċju w rabta, ma jġarrabx l-istess sanzjonijiet. Fit-tieni lok, kif ingħad qabel f'din is-sentenza, dawn is-sanzjonijiet għandhom l-għan li jgerrxu (bis-saħħa tad-deterrent) lil min ikun milli jitħajjar jinjora l-liġi u jipprova jaħrab minn dmirijietu u l-

[46] Ara, per eżempju, Kost. **28.12.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Pawlu Cachia vs Avukat Ġenerali et*** (Kollez. Vol: **LXXXV.i.615**)
[47] Q.E.D.B. **23.9.1982** fil-kawża fl-ismijiet ***Sporrong & Lonnroth vs Svezja*** (Applik. Nru. 7151/75) , § 61
[48] Reid A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights (3rd Edit, 2008), §§ IIB – 404, 407, f'paġġ. 566 – 8

obbligi li jaqgħu fuqu skond l-istess liġi. Minħabba f'hekk, ma jixraqx li min iħares il-liġi u min ma jħarishiex jitqiegħed f'keffa waħda: għalhekk ukoll, minħabba li l-għan tal-impożizzjoni u l-ġbir tat-taxxa huwa wieħed ta' interess ġenerali, is-sanzjonijiet imposti b'liġi kontra min jiksirha jridu jitqiesu fil-qafas ta' dak l-għan, ukoll meta wieħed jifli l-proporzjonalita' tagħhom;

Illi fil-każ li l-Qorti għandha quddiemha ħareġ mill-provi mressqa li biċċa sewwa mill-penali amministrattivi li minnhom jilmenta r-rikorrent huma magħmula minn taxxa li r-rikorrent innifsu iddikjara bħala li kienet dovuta imma li ma ħallasx[49] jew min nuqqas ta' tressiq ta' denunzji f'waqthom;

Illi r-rikorrent jgħid li s-sanzjonijiet li ġarrab u l-liġi li tippermettihom u tipprovdi dwarhom huma sproporzjonati għall-aħħar u minnhom infushom kefrin, arbitrarji u mhux raġonevoli. Iżid jgħid li saħansitra il-liġi lanqas biss tikkontempla u wisq anqas tipprovdi dwar ix-'*short-payment penalty*'. Huwa jilminta li l-Kap 406 jinkorpora normi li fil-ġabra tagħhom "joħolqu sistema ta' mgħax u penali amministrattivi li joħolqu piż eċċessiv fuq il-privat b'tali mod illi jiżvestu lill-individwu mid-dritt tiegħu għall-proprjeta'"[50]. Fit-trattazzjoni tiegħu tal-għeluq, jirreferi għas-sistema applikabbli bħala wieħed immorali u li tnissel "użura istituzzjonalizżata"[51];

Illi l-intimati wrew kif il-penali imposti għat-tressiq tard ta' denunzja jew in-nuqqas ta' ħlas f'waqtu tal-ammont ta' taxxa li jkun ġie denunzjat huma mħarsa b'dispożizzjoni ta' liġi[52] u li din ix-'*short-payment penalty*' hija '*capped*'. Il-Qorti tqis li, fiż-żmien rilevanti li dwaru jilminta r-rikorrent, kien hemm xi ċirkostanzi fejn dik il-penali (u l-imgħaxijiet) setgħu jitħassru taħt skemi ta' inċentivi jew amnestiji li tfasslu minn żmien għal ieħor mill-awtoritajiet[53]. Minħabba li r-rikorrent naqas li japplika jew ma ressaqx applikazzjoni minħabba li ma kienx wettaq il-kundizzjonijiet li bis-saħħa tagħhom seta' jibbenefika mill-istess skemi, ir-rikorrent tilef l-opportunita' li ngħatatlu f'dan ir-rigward;

Illi dwar l-imgħaxijiet, il-liġi wkoll tistabilixxi d-dekorrenza tagħhom[54] u tirregola wkoll ir-rata dovuta fuq kull taxxa li tibqa' ma titħallasx[55]. Imma minħabba li dawn id-dispożizzjonijiet tal-liġi ma kinux għadhom daħlu fis-

[49] Ara Dokti "AJ16" sa "AJ19" f'paġġ. 932 – 8 tal-proċess
[50] Rikors promotur f'paġ. 6 tal-proċess
[51] Nota ta' Sottomissjonijiet f'paġ. 959 tal-proċess
[52] Art. 38(1) tal-Kap 406
[53] Ara, b'eżempju, A.L. 456 tal-2011 (L.S. 406.18). B'seħħ minn Marzu tal-2014 daħlu fis-seħħ ukoll regolamenti oħrajn fl-istess sens bis-saħħa ta' A.L. 107 tal-2014 (L.S. 406.20) imma dawn ma kenux disponibbli lir-rikorrent fiż-żmien li fetaħ din il-kawża.
[54] Art. 21(4) tal-Kap 406
[55] B'seħħ mill-1 ta' Jannar tal-2014, ara A.L. 52 tal-2014 (L.S. 406.19)

seħħ f'biċċa l-kbira miż-żmien rilevanti tal-każ tar-rikorrent, il-Qorti ma tistax tapplikahom għalih. Tgħid biss li l-fatt li l-leġislatur deherlu li kellu jagħmel l-imsemmija regolamenti b'rata 'kontrollata' ta' mgħax kull xahar (ir-rata llum applikabbli hija ta' 0.54% fuq it-taxxa dovuta) mir-rata li kienet titħaddem fiż-żminijiet ta' qabel tixhed li, qabel dan, ma kienx hemm kontroll xieraq biex ma jintalbux rati li setgħu ma kinux proporzjonati;

Illi fil-qafas ta' dawn il-konsiderazzjonijiet kollha, il-Qorti ma tarax li d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 83(3) tal-Kap 406 jiksru l-element ta' proporzjonalita' bejn il-mezzi li għalihom jaħseb (partikolarment fir-rigward tal-penalitajiet amministrattivi u l-imgħax) u l-għan imfittex, kif irid l-artikolu 1 tal-Ewwel Protokoll;

Illi għalhekk il-Qorti ma ssibx li r-rikorrent seħħlu jipprova li huwa ġarrab ksur tal-jedd imħares b'dak l-artikolu, u għaldaqstant ir-raba' u s-sitt talbiet tiegħu mhumiex sejrin jintlaqgħu;

Illi dan ifisser li l-Qorti lanqas ma hija sejra tilqa' s-**seba' talba tar-rikorrenti** minħabba li hija konsegwenzjali għar-raba' u s-sitt talbiet. Jidher iżda li bis-saħħa ta' bidliet li ddaħħlu fil-liġi matul iż-żmien li l-kawża kienet miexja, id-Dipartiment innifsu irreveda l-penali u l-imgħaxijiet li jippretendi li huma lilu dovuti mir-rikorrent;

Illi fit-**tmien talba** tiegħu r-rikorrent jitlob li l-Qorti ssib li huwa ġarrab danni minħabba l-ksur tal-jeddijiet fundamentali li minnhom jilminta. Minn kemm tressqu provi f'din il-kawża ma ħarġet l-ebda prova ta' dannu li r-rikorrenti ntwera li ġarrab. Ir-raġunijiet li huwa jsemmi bħala l-għeruq tad-diffikultajiet finanzjarji li sab ruħu fihom ma tnisslux mill-għemejjel tad-Dipartiment, imma minn kwestjoni privata mas-sieħeb tiegħu fin-negozju. Għalkemm isemmi xi opportunita' ta' bejgħ mitlufa minħabba l-miżuri meħuda mid-Dipartiment bl-iskrizzjoni ta' privileġġ fuq xi ġid ta' waħda mill-kumpanniji mmexxija mir-rikorrent, ma ntweriex li dik il-miżura ssarrfitlu f'dannu. Jidher li kredituri partikolari tal-istess rikorrent u tal-kumpanniji tiegħu kienu diġa' nedew proċeduri biex jippruvaw jiġbru dak li kellhom jieħdu. Fuq kollox, dwar din it-talba r-rikorrent lanqas lissen imqar l-iċken sottomissjoni fit-trattazzjoni tal-għeluq tal-kawża;

Illi jiżdied jingħad li minħabba li l-Qorti mhijiex sejra ssib li r-rikorrent ġarrab ksur tal-jeddijiet tiegħu kif jippretendi, joħroġ b'konsegwenza li dan l-aspett tal-kumpens jonqos ukoll. Dan jingħad għaliex fejn il-Qorti sabet li r-rikorrent ġarrab ksur tal-jedd tiegħu li ma jgħaddix darbtejn minn proċedimenti fuq l-istess ħaġa, huwa nnifsu naqas li jqajjem din il-

kwestjoni fil-ħin xieraq quddiem il-Qorti kompetenti u saħansitra stqarr l-akkużi mressqa kontrih u baqa' ma nqediex bil-jedd tiegħu li jappella mill-kundanni mogħtijin kontrih. Il-liġi tistenna li min iġarrab xi dannu jagħmel l-almu tiegħu biex inaqqas l-effetti tagħhom, jekk tassew ikun ġarrabhom;

Illi fin-nuqqas ta' prova dwar id-danni u tal-entita' tagħhom, il-Qorti mhijiex sejra tilqa' t-tmien talba tar-rikorrent;

Illi fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, id-**disa' talba** tar-rikorrent mhijiex sejra tintlaqa' għaliex ma hemm lok għal-likwidazzjoni tal-ebda kumpens ladarba ma nġabux provi tad-danni mġarrba;

Illi fl**-għaxar talba** tiegħu r-rikorrent jilminta li ġarrab jew jista' jġarrab ksur tal-jedd tiegħu li ma **titteħidlux il-liberta' minħabba d-dejn**. Huwa jsemmi l-artikolu 1 tar-Raba' Protokoll tal-Konvenzjoni li jipprovdi li "*Ħadd ma għandu jiġi ipprivat mil-liberta' tiegħu unikament minħabba fl-inkapaċita' tiegħu li jwettaq obbligazzjonijiet kuntrattwali*";

Illi r-rikorrent iressaq dan l-ilment għaliex wara li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali illikwidat il-multi li kellu jħallas wara li baqa' ma wettaqx l-ordni li l-istess Qorti kienet tatu fl-ewwel proċedimenti, nbdew proċeduri kontrih biex jibdlu l-imsemmija multi f'detenzjoni, wara li r-rikorrent naqas li jħallas l-istess multi;

Illi l-imsemmi artikolu jrid jinqara flimkien mal-artikolu 5 tal-Konvenzjoni u jillimita d-dispożizzjoni tiegħu dwar id-detenzjoni skond il-liġi ta' persuna għal nuqqas ta' tħaris ta' ordni skond il-liġi ta' qorti jew sabiex jiġi żgurat it-twettiq ta' xi obbligu preskritt mil-liġi[56];

Illi l-Qorti tqis li r-rabta li tnisslet kontra r-rikorrent ma kenitx waħda kuntrattwali, imma mit-tħaddim ta' liġi penali li ġabitlu l-konsegwenzi tal-ksur tagħha. Għalhekk, il-Qorti tqis li dak l-artikolu ma jgħoddx għaċ-ċirkostanzi li jinsab fihom ir-rikorrent illum;

Illi dan qiegħed jingħad ukoll fid-dawl tal-fatt li l-Qorti sabet ksur tal-prinċipju tan-*ne bis in idem* fir-rigward tat-tieni proċedimenti u sejra tipprovdi dwaru f'talba oħra (il-ħdax-il talba) b'mod li ma jibqax iżjed il-possibilita' li r-rikorrent iġarrab il-konverżjoni tal-multi inflitti f'piena ta' ħabs;

[56] Art. 5(1)(b) tal-Konvenzjoni

Illi għalhekk, il-Qorti ma ssibx li l-għaxar talba tar-rikorrent hija mistħoqqa u mhix sejra tilqagħha;

Illi fil-**ħdax-il talba** tiegħu r-rikorrent jitlob it-tħassir tas-sentenzi tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) safejn instab ħati. Din it-talba trid titqies fid-dawl tal-ilmenti li r-rikorrent ressaq. Trid titqies ukoll safejn din il-Qorti sabet li r-rikorrent ġarrab ksur tal-jeddijiet fundamentali tiegħu. Hija ħaġa ċerta li t-talba taħt eżami ma tirreferix għal kull sentenza mogħtija kontra r-rikorrent u jekk dan kien il-ħsieb tar-rikorrent jingħad minnufih li dan mhux mistħoqq. Hawnhekk il-Qorti terġa' ssemmi d-distinzjoni bejn l-ewwel proċedimenti u t-tieni proċedimenti. Ladarba sabet li t-tieni proċedimenti ttieħdu bi ksur tal-prinċipju tan-*ne bis in idem* huwa fir-rigward biss tas-sentenzi mogħtijin f'dawk il-proċedimenti li l-ħdax-il talba tar-rikorrent tista' tintlaqa';

Illi biex jitneħħa kull ekwivoku, is-sentenzi li l-Qorti tirreferi għalihom huma biss dawk li jirrigwardaw il-'likwidazzjoni' tal-multi inflitti fuq ir-rikorrent talli ma qagħadx għas-sentenzi mogħtijin kontrih fl-ewwel proċedimenti (it-tieni proċedimenti) u mhux għas-sentenzi li sabu lir-rikorrent ħati li naqas li jressaq f'waqthom id-denunzji tat-taxxa (l-ewwel proċedimenti). Dawn is-sentenzi (tal-ewwel proċedimenti) jibqgħu bla mittiefsa u mhumiex sejrin jitħassru għaliex fir-rigward ta' dawk is-sentenzi (u l-proċedimenti li wasslu għalihom) ma nġabet l-ebda raġuni tajba li turi li fihom ir-rikorrent ġarrab ksur ta' xi jedd fundamentali tiegħu. F'dan r-rigward il-Qorti tirreferi għall-provi dokumentali li jirrigwardaw il-proċeduri u s-sentenzi kollha mogħtijin mill-Qorti tal-Maġistrati kontra r-rikorrent[57] u tgħid li l-ħdax-il talba għandha tintlaqa' b'riferenza għal dawk is-sentenzi li jirreferu għal "penali" u mhux dawk li jirreferu għal "returns";

Illi għalhekk u f'dan is-sens kif imfisser il-Qorti sejra tilqa' l-ħdax-il talba tar-rikorrent u tordna t-tħassir tas-sentenzi tat-tieni proċedimenti;

Illi fl-aħħarnett fit-**tnax-il talba** tiegħu, ir-rikorrent talab li din il-Qorti tagħti kull rimedju, direttiva u kumpens li jidhrilha xieraq. Din it-talba ma żżid xejn aktar minn dak li diġà' ngħad u tqies f'din is-sentenza. Għalhekk il-Qorti ma għandhiex xi tqis aktar dwarha;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tilqa' t-tieni talba tar-rikorrenti safejn din trid li l-artikolu 83(3) tal-Att tal-1998 dwar it-Taxxa dwar il-Valur Miżjud (Kapitolu 406) jikser il-jedd

[57] Ara d-Dokti "CA130" sa "CA134" f'paġġ. 877 sa 881 tal-proċess

tar-rikorrent skond l-artikolu 39(9) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni, imma tiċħadha għall-bqija;

Tilqa' l-ħdax-il talba u tordna t-tħassir tas-sentenzi mogħtijin mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fir-rigward tar-rikorrent personalment jew bħala rappreżentant tal-kumpanniji msemmija, limitatament safejn dawk is-sentenzi ikkundannaw lill-istess rikorrent għall-ħlas ta' multi b'riżultat ta' sentenzi oħra li ngħataw kontrih qabel minn dik l-istess Qorti u dwar l-istess fatti;

Tiċħad it-talbiet l-oħrajn kollha tar-rikorrent billi ma humiex mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt;

Tordna li l-**ispejjeż tal-kawża** jitħallsu bin-nofs bejn il-partijiet; filwaqt li dawk marbutin mas-sentenza preliminari tas-17 ta' Novembru, 2011, jitħallsu kif ordnat f'dik is-sentenza; u

Tordna wkoll li, għall-finijiet tal-artikolu 242 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, ir-Reġistratur jibgħat kopja ta' din is-sentenza lill-i*Speaker* tal-kamra tad-Deputati biex jirregola ruħu ma dak li jgħid l-imsemmi artikolu.

Moqrija

Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef

5 ta' April, 2016

Carmen Scicluna
Deputat Registratur

5 ta' April, 2016